

Виховний захід

до Міжнародного дня захисту прав людини

«Подорож країною Закону та Права»

Розповідь викладача.

Щорічно **10 грудня** в світі відзначають **Міжнародний день захисту прав людини**. Ця дата була впроваджена Генеральною Асамблеєю ООН в 1950 році на честь прийняття **10 грудня 1948 року Загальної декларації з прав людини**. Декларація стала першим світовим документом, що сформулював положення про права людини.

Загальна декларація прав людини, проголосила рівність всіх жителів планети перед законом. Людина, її життя і гідність, права та свободи визнано найвищою цінністю кожної держави. Проголошено, що всі люди рівні у своєму достоїнстві та правах. При цьому права та свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Вони належать кожній людині від самого народження й протягом усього життя, не залежать від волі держави, не даруються й не можуть бути скасовані. Будь-які угоди, спрямовані на обмеження прав людини, визнаються недійсними.

Це – наше сьогоднішнє, але цікаво прослідкувати, як саме наші пращури дійшли до розуміння того, що права людини слід захищати? Давним-давно, ще у стародавні часи, у людей виникла необхідність відстоювати свої права. Спочатку це робили силою. Слабка людина не мала жодних прав, якщо в неї не було сильного покровителя, що бажав би допомогти їй у вирішенні спорів.

Тривалий час діяв неписаний закон «Хто сильний, той і правий». Але коли виникли перші держави, правителі яких прагнули встановити загальний справедливий порядок і норми життя для усіх громадян, у людське суспільство прийшов закон права. Тепер держава ставала на захисті й сильного, й слабого. Головним критерієм права стала справедливість, а не сила.

З тих пір минуло чимало століть. Держави створювалися, розросталися, процвітали або гинули. Чому? Як свідчить історія, правителі й уряд не завжди піклувалися про свій народ. Так, оголошуючи сусідній країні війну чи приймаючи яке-небудь політичне рішення, правитель прагнув задовольнити лише свої інтереси й зовсім не замислювався над долею простих людей. Отже, людству потрібно було щось придумати, знайти такого захисника, який міг би примусити державу поступитися своїми інтересами заради інтересів своїх громадян і постійно піклуватися про них.

Місію такого захисника взяла на себе міжнародна організація ООН. 1945 року, після закінчення Другої світової війни - найжахливішої і найжорстокішої війни за всю історію людства - народи багатьох країн вирішили, що задля збереження миру їм слід об'єднатися. Навіщо? Для того, щоб будь-які конфлікти та суперечки між країнами в подальшому вирішувались не воєнним шляхом, а мирним, за столом переговорів. Саме з цією метою 1945 року була створена Організація Об'єднаних Націй (ООН). До речі, одним із її засновників була Україна.

А 1948 року держави, що увійшли до ООН, підписали Загальну декларацію прав людини - документ, у якому вони пообіцяли одна одній і своїм народам забезпечити громадянські права й свободи, рівність усіх перед законом, особисту недоторканність, свободу совісті, можливість дотримуватись своєї релігії й багато іншого.

Загальна декларація прав людини - важливий і корисний документ. Але в ньому говориться про людей загалом - і жодного слова про дітей. Але ж діти потребують особливої уваги й захисту з боку держави.

Саме тому 1989 року ООН прийняла окремий документ під назвою «Конвенція про права дитини». Конвенція - це міжнародна угода. У ній держави беруть зобов'язання дотримуватись прав кожної дитини. І наша держава також підписалася під цим документом, а значить - пообіцяла світові піклуватися про своїх маленьких громадян.

Обов'язки, які повинен виконувати кожен слухач.

«Я маю право!», «Чому ви порушуєте мої права?» - ці слова, на жаль, часто використовує людина в ситуаціях, коли сама неправа. Зазвичай, заява про особисті права слугує виправданням пасивності, лінощів, прагненням отримати щось, нічого не даючи взамін. Та слід знати не лише свої права, але й обов'язки.

Обов'язки:

1. Поважати і любити своє оточення. Ставитися до них так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас.
2. Поважати близьких та друзів. Не принижувати гідності кожної людини. Поводитись так, щоб своєю поведінкою не порушувати прав іншої людини.
3. Дотримуватись правил моральної етики; організовувати дозвілля так, щоб воно приносило користь і не заважало іншим.
4. Сумлінно навчатись; активно працювати на уроках, готуватись самотужки; старанно виконувати домашні завдання.

5. Поважати своє оточення. Давати нагоду кожному висловлювати свої думки. Не нав'язувати своїх поглядів іншим, якщо вони з ними не згодні.
6. Цінувати і дбати про своє здоров'я. Виконувати приписи лікарів у разі потреби.
7. Поважати співрозмовників. Коректно і тактовно висловлювати свої думки. Дотримуватись правил мовного етикету.
8. З повагою ставитися до людей, які піклуються про нас.
9. Виконувати роботу, яка не завдає шкоди здоров'ю. Виконувати всі види обслуговуючої праці.
10. Не ображати і не принижувати оточуючих.
11. Дотримуватись норм і правил поведінки, прийнятих у суспільстві.

Отже, від народження всі люди мають певні права, які гарантовані і захищаються державою. Їх потрібно знати й реалізовувати. Але важливо запам'ятати: поводитись слід так, щоб своєю поведінкою не порушувати прав іншої людини. Незнання закону не звільняє від відповідальності за вчинки, дії або бездіяльність.

«Подорож країною Закону та Права»

*Мораль і право. Право і закон-
Рушійні сили для життя людини.
А їх знання надасть нам вірний тон
І розвиток держави— України.
Регулювати світ людських стосунків,
Впровадити державницький процес-
Усе в правознавстві міститься в рахунку:
Розумно й чесно твориться прогрес.
Щоб забезпечить молодим майбутнє,
Свідомо накопичуєм знання.
Все, що вивчимо- стане незабутнім,
Конкретно хочем жити, не наважання.
Доброго дня, любі друзі!
Раді бачити і вітати всіх присутніх у цьому залі.*

Сьогодні ми будемо зачаровані священною аурою неповторної богині Феміди- покровительки правосуддя та справедливості і запрошуємо помандрувати з нами країною Закону і Права.

У свій час знаменитий юрист Стародавнього Риму Ульпіан, висловив чудову думку: «Знання права заслуговує найбільшої поваги». Саме сьогодні

наші юні правознавці покажуть свої вміння і знання права.

Клас ділиться на дві команди і кожна обирає свого лідера, тобто капітана команди.

Першу сходинку нашої подорожі ми розпочнемо з гри **«Дай правильну відповідь»**. За його умовами командам ставиться запитання. Та команда, яка першою надасть правильну відповідь, отримує 1 бал.

1. Здатність особи своїми діями здійснювати права та обов'язки (*Дієздатність*)
2. Гімназія, школа – юридична чи фізична особа? (*Юридична*).
3. Адміністративне правопорушення – проступок чи злочин? (*Проступок*).
4. Соціальні відносини, що регулюються нормами права. (*Правовідносини*).
5. Здатність особи, групи людей, держави нав'язувати свою волю іншим людям. (*Влада*)
6. У разі завдання матеріальних збитків настає відповідальність (*матеріальна*).
7. Кожна людина від народження є фізичною чи юридичною особою (*Фізичною*)
8. Особливо небезпечний вид правопорушення? (*Злочин*)
9. Як називається основний міжнародний документ про права дитини? (*Конвенція про права дитини*)
10. Вчинення правопорушення у стані сп'яніння пом'якшує чи обтяжує вину? (*обтяжує*).
11. Апатрид- особа без громадянства чи з подвійним громадянством? (*Без громадянства*)
12. Назвіть мінімальний вік, з якого настає кримінальна відповідальність. (*14*)
13. Мінімальний вік вступу до шлюбу жінок в Україні. (*17 років*)
14. Як називаються особи, яким не встановилося 18 років? (*Неповнолітні або діти*)
15. Чи можна в шлюбі мати роздільне майно. (*Так*)
16. Мінімальний вік вступу до шлюбу жінок в Україні. (*17 років*)
17. До якого органу треба звертатися при порушенні прав людини? (*Суд*)
18. Скільки існує черг спадкоємців за законом? (*П'ять*)
19. Використання якої праці забороняється законом? (*Примусової*)
20. Як називаються особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу? (*Наречені*)

Викладач підраховує бали за конкурс.

Наступною сходинкою буде тур під назвою **«Знайди правове рішення»**.

*Так, цей конкурс непростий! Щоб допомогти юридичну,
Не голослівну, а практичну у ситуації скрутній надати,
Гравці повинні пригадати закони і на базі їх
прийняти рішення, яке потрібно ще й обґрунтувати.*

Уявіть, що ваша мрія здійснилася і ви вже юристи. Зараз до вас прийдуть громадяни, щоб отримати правову допомогу. Вам необхідно надати юридичну консультацію з певного юридичного факту. Повна правильна відповідь за кожну ситуацію – 5 балів.

I команда.

1. Жінка в магазині втратила свідомість і упавши, розбила вітрину. Адміністрація магазину вимагає від жінки відшкодування збитків.

Консультація для жінки: *немає вини - правопорушення не скоєне.*

2. Громадянин К. їхав на власній машині з роботи додому. Його зупинила група людей і попросили відвезти до лікарні пораненого хлопця. Він відмовився, бо дуже поспішав. Друзі пораненого відібрали в нього машину і повезли хлопця до лікарні. Громадянин К. звернувся в міліцію про викрадання автомобіля.

Консультація для громадянина: *крайня необхідність, можливе відшкодування вартості бензину.*

3. Громадянин Д. дав у борг своєму товаришеві 2000 гривень, який пообіцяв повернути гроші через місяць. Проте у визначений час товариш не з'явився. Після нагадування про борг він відмовився повернути гроші.

Консультація для громадянина Д.: *треба звернутися до суду. Проте, якщо не була оформлена відповідна розписка і немає свідків угоди, повернути борг майже неможливо.*

II команда

1. Робітник проспав на роботу і запізнився на зміну на 3 години і 5 хвилин. Він попросив вибачення у бригадира, проте його звільнили з роботи.

Консультація для робітника: *прогул (більше 3 годин) – підстава для звільнення.*

2. 17-літній юнак влаштувався на роботу. Ніяких пільг на роботі він не отримав.

Консультація для юнака: *адміністрація не права: робочий тиждень – 36 годин, відпустка – календарний місяць, заборона нічних змін, додаткової роботи, шкідливого виробництва.*

3. Після смерті громадянина В. у нього залишилось майно на 10 000 гривень. Про своє бажання отримати це майно заявили 12-ти річна донька померлого, 83-ти річна мати і брат померлого (40 років).

Консультація для брата: *він не отримає спадщину, бо є спадкоємці першої черги – неповнолітня донька і стара мати.*

Поки команди розв'язують завдання, ми пропонуємо завітати в гості до Феміди.

Виступ слухача.

Феміда— давньогрецька богиня права і законного порядку; в пантеоне божеств. Феміда- це титаніда, дочка Урана й Геї, друга законна дружина Зевса.

Була порадницею Зевса і наглядала за тим, щоб ні люди, ні боги не порушували законів. Жертовники Феміди ставили в місцях, де відбувалися народні зібрання, щоб вона своєю присутністю вносила в наради дух добра й справедливості. Її називали рятівницею і покровителькою пригноблених, бо вона нарівні з Зевсом стежила, щоб не кривдили людей бідних і тих, які потребують допомоги. У багатьох грецьких містах їй будували храми, часто поблизу храмів Геї або Деметри. Зображували її суворою жінкою із зав'язаними очима (символ неупередженості), з терезами й рогом Амальтеї або мечем у руках.

Розглянемо більш детально символізм атрибутів богині правосуддя Феміди.

Терези- давній символ міри і справедливості. На терезах правосуддя зважуються добро і зло, провина і невинність. Строгість та справедливість правосуддя передбачають і точне зважування діянь. В давніх міфологіях володарі загробного світу зважували добрі і злі поступки людей, і посмертна їх доля залежала від того, яка чаша переважить. Терези знаходяться в лівій руці богині - лівий бік тіла вважається відчутнішим.

Меч- символ духовної сили; в руках Феміди він символ возмезддя. Меч тримається лезом вверху, що вказує на «волю небес», вищу справедливість, а також на постійну готовність його використання. Меч богині – всесторонньо гострий, оскільки закон не тільки карає, але і попереджає. Рука, що його тримає- права: це сторона дії, символ сили, "праведного діла".

Пов'язка на очах богині символізує безпристрасність. Суддя не дивиться на саму людину, на її матеріальне становище чи соціальний статус, а лише бере до уваги факти та докази, вислуховуючи обидві сторони. Правосуддя не вбачає різниці між людьми, воно всліпу.

Викладач підбиває підсумки двох конкурсів і оголошує результати.

Наступний конкурс називається **«Юридичний семафор»**.

Команди отримують картки з написами: (перша— види юридичної відповідальності, друга команда— назви правоохоронних органів) і повинні після оголошення ситуації, підняти картку, яка її характеризує. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

I команда

Встановити види юридичної відповідальності.

1. Продаж наркотичних засобів - ... *(кримінальна)*
2. Пошкодження столи в школі - ... *(матеріальна)*
3. Несплата комунальних послуг - ... *(адміністративна)*
4. Пошкодження бібліотечної книги - ... *(матеріальна)*
5. Запізнення на урок - ... *(дисциплінарна)*
6. Безквітковий проїзд у транспорті - ... *(адміністративна)*
7. Невчасна поставка молокопродуктів у магазин - ... *(цивільно-правова)*
8. Поява на роботі у нетверезому стані –... *(дисциплінарна)*
9. Крадіжка державного майна - ... *(кримінальна)*

II команда

Куди звернутися?

1. Ви почули у сусідньому будинку постріли, крики *(До міліції)*
2. Вашого родича звинувачують у злочині *(До адвокатури)*
3. Ваш знайомий був викликаний як свідок злочину і з ним грубо поводитись *(До прокуратури)*
4. Ви стали свідком ДТП *(До міліції)*
5. Ви знайшли у себе на городі невідомий металевий предмет, схожий на снаряд. *(До міліції).*
6. Вашого друга затримали працівники міліції і, як він стверджує, побили *(До прокуратури)*
7. Прийшовши додому, ви виявили, що двері вашого будинку зламані *(До міліції)*
8. Ваші батьки укладають угоду і хочуть перевірити її законність *(До адвокатури)*
9. Вашого брата звільнили з роботи, а він це вважає незаконним і хоче отримати консультацію *(До адвокатури)*

Викладач підраховує результати конкурсу.

4-й конкурс– **«Знаєш- відповідаєш»** або **«далі»**. Тут знадобиться ваша увага, швидкість реакції та глибина знань.

Хто більше, хто швидше,
Хто краще, вірніше

Дасть відповідь на запитання,
Той гідно, той плідно
Навчався, - це видно,

Умови конкурсу: кожен учасник одної, потім другої команди по черзі повинен дати правильну відповідь на теоретичні питання з курсу «Основи правознавства». Коли відповіді немає, учасник говорить «далі», тим самим передаючи хід наступному учаснику. А правильну відповідь на це запитання дає викладач. Команди отримують по 18 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється одним балом.

I команда

1. Коли було прийнято Конституцію України? *(28 червня 1996р.)*
2. Найвищий законодавчий орган в Україні? *(Верховна Рада)*
3. Розшифруйте аббревіатуру ООН? *(Організація Об'єднаних Націй)*
4. Рішення суду. *(Вирок)*
5. Той, хто бачив злочин. *(Свідок)*
6. Назвіть прізвище президента України. *(Янукович)*
7. Назвіть три гілки влади? *(Законодавча, виконавча і судова)*
8. До якого віку людина вважається дитиною? *(до 18)*
9. Яке місто є столицею України? *(Київ)*
10. Хто є джерелом влади в Україні? *(Народ)*
11. Хто автор слів Державного Гімну? *(Чубинський)*
12. Який документ доводить що ви громадянин України? *(Паспорт)*
13. Яка мова є державною в Україні? *(Українська)*
14. Хто представляє інтереси громадян в Україні? *(Депутати)*
15. Яким є Державний Прапор України? *(Жовто-синій)*
16. Назвіть державні символи України. *(Гімн, герб, прапор)*
17. Яка освіта в Україні є обов'язковою? *(Повна середня)*
18. Скільки областей в Україні? *(24)*

II команда

1. Яким є Державний Герб України? *(Тризуб)*
2. Хто із подружжя відповідно до законодавства повинен бути главою сім'ї?
(Рівноправні обоє)
3. Громадянами якої держави ми є? *(України)*
4. Коли було проголошено незалежність України? *(24 серпня 1991 р.)*
5. Назвіть грошову одиницю України. *(Гривня)*
6. Які міста України мають статус обласного підпорядкування? *(Київ і Севастополь)*
7. Основний Закон України. *(Конституція)*
8. Коли відбулися останні вибори в Україні? *(31 жовтня 2010 р.)*
9. На який термін обирається президент України? *(5 років)*
- 10.Звинувачувач у суді. *(Прокурор)*

11. Примусове затримання особи співробітниками правоохоронних служб. *(Арешт)*

12. Чи застосовують смертну кару до неповнолітніх? *(Ні)*

13. Яким є термін служби в Збройних силах України. *(1 рік)*

14. До якого виду прав належить право на життя? *(Особисті)*

15. Влада народу? *(Демократія)*

16. Назвіть прізвище прем'єр-міністра України. *(Азаров)*

17. Глава нашої держави? *(Президент)*

18. Хто написав музику до Державного Гімну України? *(Вербицький)*

Підрахунок балів і оголошення результатів за два остані конкурси, а також підбиття підсумків правової подорожі і оголошення результатів.

Прислухаймося до поради Смайсла: «Щоб зробити із людей хорших громадян, їм треба дати можливість проявити свої права і виконувати обов'язки громадян».

Дякуємо за увагу і за участь у мандрівці.